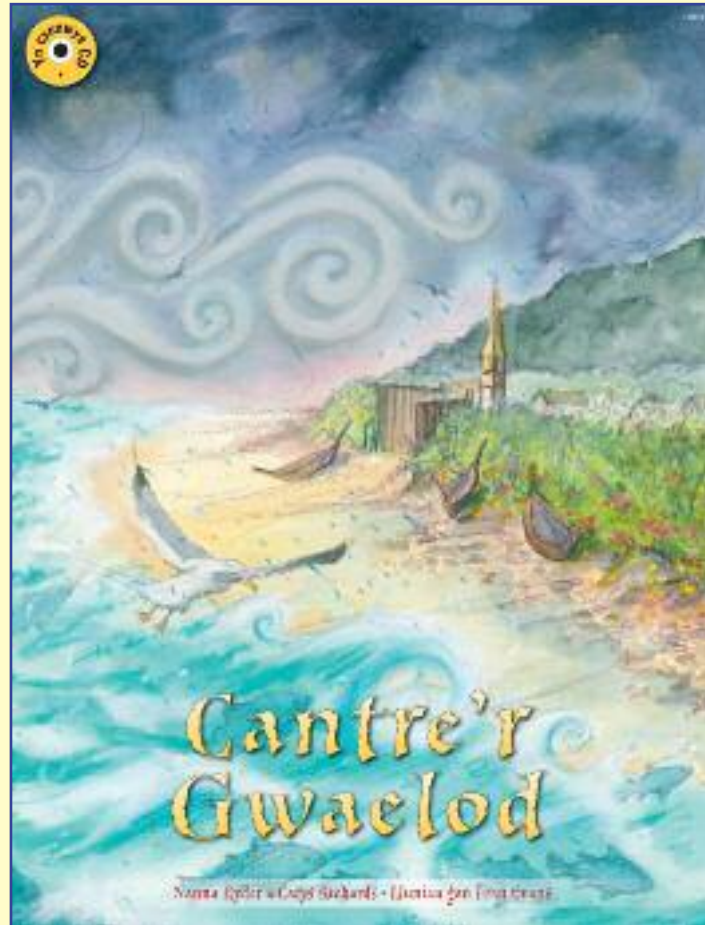

Cantre'r Gwaelod

Beth ydych chi'n gallu ei weld ar y clawr?
What can you see on the cover?

Pwy ydy awduron y llyfr?
Who are the authors of this book?

Pwy sy wedi gwneud y lluniau?
Who is the illustrator?

Pwy sy wedi cyhoeddi'r llyfr?
Who has published the book?

Ble cafodd y llyfr hwn ei gyhoeddi?
Where was this book published?

Dyma Gantre'r Gwaelod.
Lle pert iawn ydy Cantre'r Gwaelod.

This is Cantre'r Gwaelod.
Cantre'r Gwaelod is a very
pretty place.

Dyma Gantre'r Gwaelod.
Lle pert iawn ydy Cantre'r Gwaelod.

Geirfa / Vocabulary

dyma – this is

pert – pretty

Beth ydy enw'r lle hwn?
What is the name of this place?

Disgrifiwch y lle.
Describe the place.

Ydych chi'n meddwl ei fod yn lle pert? Pam?
Do you think it's a pretty place? Why?

Cymharwch Gantre'r Gwaelod gyda'ch pentref chi.
Compare Cantre'r Gwaelod with your own village.

Hoffech chi fyw fan hyn? Pam?
Would you like to live here? Why?

Gwyddno Garanhir ydy brenin
Cantre'r Gwaelod.

Gwyddno Garanhir is the king of
Cantre'r Gwaelod.

Geirfa / Vocabulary – g = gwrywaidd / masculine b = benywaidd / feminine
brenin (g) – king

Pwy ydy brenin Cantre'r Gwaelod?
Who is the king of Cantre'r Gwaelod?

Pwy ydy'r ffrind sy'n sefyll ger Gwyddno?
Who is the friend standing next to Gwyddno?

Disgrifiwch yr adeilad talaf yn y llun.
Describe the tallest building in the picture.

O beth mae'r cartrefi hyn wedi eu gwneud?
What are these homes made out of?

Mae Cantre'r Gwaelod ar bwys y môr.
Rhaid cael wal uchel i gadw'r môr allan.

Cantre'r Gwaelod is by the sea.
A high wall keeps the sea out.

Geirfa / Vocabulary – g = gwrywaidd / masculine b = benywaidd / feminine
ar bwys – near môr (g) – sea wal (b) – wall
uchel – high allan – out

Beth sy o gwmpas Cantre'r Gwaelod?
What surrounds Cantre'r Gwaelod?

Beth sy'n cadw'r môr allan?
What keeps the sea out?

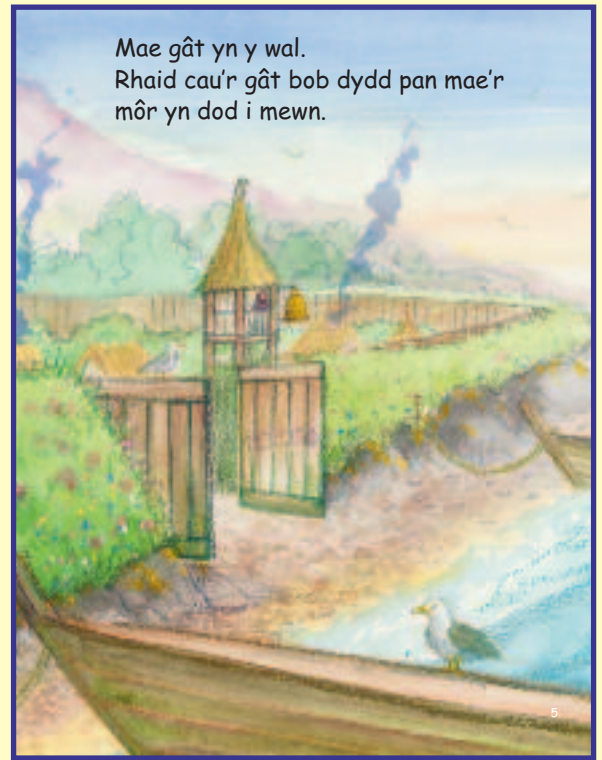
Pam mae'r wal mor bwysig?
Why is the wall so important?

Ydych chi wedi byw/bod mewn pentref/tref ar lan y môr?
Pryd a ble?
Have you visited/lived in a village/town by the sea?
When and where?

Disgrifiwch y castell.
Describe the castle.

Mae gât yn y wal.
Rhaid cau'r gât bob dydd pan mae'r
môr yn dod i mewn.

There is a gate in the wall.
The gate must be closed every day
when the sea comes in.

Mae gât yn y wal.
Rhaid cau'r gât bob dydd pan mae'r
môr yn dod i mewn.

Geirfa / Vocabulary – g = gwrywaidd / masculine b = benywaidd / feminine
gât (b) – gate   cau – to close   bob – every
dydd (g) – day   dod – to come   i mewn – in

Beth sy yn y wal?
What's in the wall?

Pryd mae'n rhaid cau'r gât?
When does the gate have to be shut?

Pam mae'n bwysig gwneud hyn bob amser?
Why is it important to do this at all times?

Ydych chi'n gwybod am eiriau eraill am gât? Beth?
Can you think of other words for gate? What?

Beth arall ydych chi'n gallu ei weld ar y dudalen hon?
What else can you see on this page?

Mae Seithennin yn gofalu am y gât.
Mae Seithennin yn canu'r gloch pan
mae'r môr yn dod i mewn.

Seithennin looks after the gate.
Seithennin rings the bell when
the sea comes in.

Mae Seithennin yn gofalu am y gât.
Mae Seithennin yn canu'r gloch pan mae'r môr
yn dod i mewn.

Geirfa / Vocabulary – g = gwrywaidd / masculine b = benywaidd / feminine
gofalu am – to look after   gât (b) – gate   canu – to ring
cloch (b) – bell

Beth ydy gwaith Seithennin?
What is Seithennin's work?

Pryd mae Seithennin yn canu'r gloch?
When does Seithennin ring the bell?

Pam ydych chi'n meddwl ei bod hi'n bwysig canu'r gloch?
Why do you think it's important to ring the bell?

Oes cloch yn eich ysgol/pentref chi?
Is there a bell in your school/village?

Pryd mae'n cael ei defnyddio?
When is it used?

Ond dydy Seithennin ddim yn hapus heno.

But Seithennin isn't happy tonight.

Geirfa / Vocabulary

hapus – happy

heno – tonight

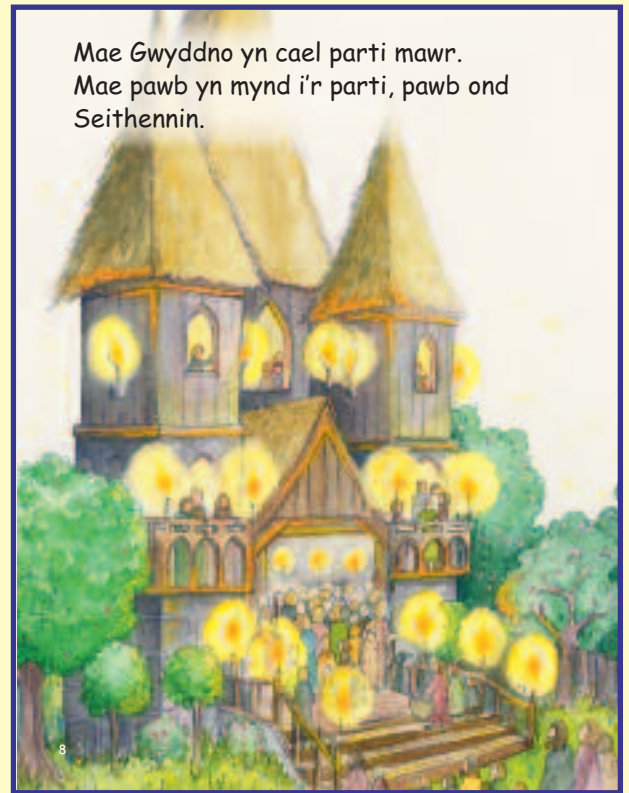
Pa amser o'r dydd ydy hi yn y llun hwn?
What time of day is it in this picture?

Sut rydych chi'n gwybod hyn?
How do you know this?

Sut mae Seithennin yn teimlo?
How does Seithennin feel?

Mae Gwyddno yn cael parti mawr.
Mae pawb yn mynd i'r parti,
pawb ond Seithennin.

Gwyddno is having a big party.
Everyone is going to the party,
everyone but Seithennin.

Mae Gwyddno yn cael parti mawr.
Mae pawb yn mynd i'r parti, pawb ond
Seithennin.

Geirfa / Vocabulary – g = gwrywaidd / masculine b = benywaidd / feminine
cael – to have parti (g) – party mawr – big

Beth sy'n digwydd yn y castell?
What's happening in the castle?

Pwy sy'n mynd i'r parti?
Who's going to the party?

Faint o bobl ydych chi'n meddwl sy yn y parti?
How many people do you think are in the party?

Disgrifiwch olygfa'r parti.
Describe the party scene.

Mae e yn y tŵr.

Mae e'n edrych allan dros y môr.

Pam dydw i ddim yn gallu mynd i'r parti hefyd?

He is in the tower.

He is looking out to sea.

Why can't I also go to the party?

Geirfa / Vocabulary – g = gwrywaidd / masculine b = benywaidd / feminine

tŵr (g) – tower

edrych – to look

allan – out

dros – across

gallu – to be able to

mynd – to go

hefyd – also

Ble mae Seithennin nawr?
Where is Seithennin now?

Beth mae e'n ei wneud?
What is he doing?

Sut mae e'n teimlo erbyn hyn?
How is he feeling by now?

Disgrifiwch y môr yn y llun hwn.
Describe the sea in this picture.

Disgrifiwch eich hoff barti.
Describe your favourite party.

Cyn bo hir, mae e'n cysgu'n drwm.

Soon, Seithennin is fast asleep.

Geirfa / Vocabulary – g = gwrywaidd / masculine b = benywaidd / feminine
cyn bo hir – before long cysgu – to sleep yn drwm – heavily

Beth ddigwyddodd wedyn?
What happened next?

Pwy sy'n cadw cwmni i Seithennin?
Who is keeping Seithennin company?

Beth ydych chi'n meddwl sy yn y botel?
What do you think is in the bottle?

Ydych chi'n breuddwydio?
Do you have dreams?

Disgrifiwch un o'ch breuddwydion.
Describe one of your dreams.

O na! Mae'r gatiau ar agor.
Mae'r môr wedi dod i mewn dros
Gantre'r Gwaelod.

Oh no! The gates are open.
The sea has come in and drowned
Cantre'r Gwaelod.

O na! Mae'r gatiau ar agor.
Mae'r môr wedi dod i mewn
dros Gantre'r Gwaelod.

Geirfa / Vocabulary – g = gwrywaidd / masculine b = benywaidd / feminine
gât (b) / gatiau – gate/s ar agor – open

Pam mae'r môr wedi dod i mewn?
Why has the sea come in?

Beth sy wedi digwydd i Gantre'r Gwaelod?
What has happened to Cantre'r Gwaelod?

Disgrifiwch y llun.
Describe the picture.

Mae'n rhy hwyr i ganu'r gloch.
Mae Cantre'r Gwaelod o dan y môr.

It's too late to ring the bell.
Cantre'r Gwaelod is under the sea.

Geirfa / Vocabulary – g = gwrywaidd / masculine b = benywaidd / feminine
rhy hwyr – too late   canu – to ring   cloch (b) – bell   o dan – under

Rhestrwch y gwahanol bethau y gallwch eu gweld o dan y dŵr.
List the different things you can see under the water.

Ydych chi'n meddwl bod hon yn stori wir? Pam?
Do you think this is a true story? Why?

Gweithgareddau / Activities

- Ymweld â Bae Ceredigion i wrando ar y clychau.
Visit Ceredigion Bay to listen for the bells.
- Lleoli Cantre'r Gwaelod ar fap o Gymru.
Locate Cantre'r Gwaelod on a map of Wales.
- Darllen fersiynau eraill o'r stori a'u cymharu.
Read different versions of the story and compare.
- Dysgu cerdd Cantre'r Gwaelod gan J. J. Williams (1869–1954) – 'O Dan y Môr a'i Donnau'.
Learn the poem Cantre'r Gwaelod by J. J. Williams (1869–1954) – 'O Dan y Môr a'i Donnau'.
- Gwaith ymchwil – tsunami.
Research – tsunami.
- Ysgrifennu erthygl newyddion am foddï Cantre'r Gwaelod.
Write a news article about the drowning of Cantre'r Gwaelod.
- Gwaith ymchwil ar y we ac mewn cyfeirlyfrau am fwy o hanes Cantre'r Gwaelod.
Research on the internet and in reference books for further information about Cantre'r Gwaelod.
- Gweithgaredd 'Y Gadair Goch' – Seithennin.
'Hot-seating' – Seithennin.
- Creu cerdd ddsbarth o'r stori.
Write a class poem of the story.
- Ysgrifennu a darlunio portread o Seithennin.
Write and draw a portrait of Seithennin.
- Prosiect dosbarth – llunio modelau 3D o adeiladau Cantre'r Gwaelod.
Class project – create 3D models of the buildings in Cantre'r Gwaelod.
- Creu collage ar y thema 'O dan y môr'.
Create a collage on the theme 'Under the sea'.
- Creu, perfformio a gwerthuso cerddoriaeth greadigol yn seiliedig ar 'O dan y môr a'i donnau'.
Create, perform and evaluate creative music based on 'Under the sea and the waves'.

- Cadw siart tywydd er mwyn tracio newid.
Keep a weather chart to track changes.